

Politolog Oskar Krejčí: Haló, je tam Tchaj-pej? Taiwan, jako tahák pro prezidenta

- CZ24 News | 14. února 2023

ČESKO: Politolog Oskar Krejčí se ve své glose pozastavuje nad některými výroky Petra Pavla týkající se zahraniční politiky, které pronesl po zvolení prezidentem České republiky.

Během prvního týdne po zvolení dokázal prezident-čekatel naznačit, že je schopný jednorázovým úderem zlikvidovat vlastní i republikový manévrovací prostor v mnoha důležitých otázkách zahraniční politiky. Svými principiálními výroky se proslavil v českých veřejnoprávních médiích a „pražskou kavárnu“ ujistil, že stojí pevně na její straně na věčné časy a nikdy jinak. Kdyby výzkumy nálad veřejnosti dokázaly pružně reagovat, jistě by zaznamenaly výrazný úpadek přízně zvoleného prezidenta u lidí, kteří pro něho hlasovali jako pro menší zlo.

Na konci příštího týdne se bude na bezpečnostní konferenci v Mnichově projednávat, jak vypadá bod zlomu v globálním směřování. Zamíří na ni i budoucí nevyšší představitel českého státu. Kromě ukrajinského tématu tam jistě zazní i variace toho, co nejnovější strategie NATO označila za ohrožení „zájmů, bezpečnosti a hodnot“ ze strany Číny. Kdo například na CNN sledoval hysterii kolem údajného čínského špionážního balonu, nepochybuje, že toto mediální drama líčené v hollywoodských barvách předznamenává podobu další etapy vztahu k Číně, a to i ve střední Evropě.

Haló, je tam Tchaj-pej?

Už je to řada let, kdy ideologizace vztahů k Číně a politizace obchodu poslala do propadliště dějin globální idylku z prvních let po skončení studené války. I tak ale telefonovat si s prezidentkou Taiwanu vzápětí po svém zvolení do úřadu nebývá obvyklé. Je to samozřejmě projev občanské suverenity, otázkou však zůstává, zda je to také projev státnické moudrosti. „Jsem si vědom některých... potenciálních hrozeb, ale zároveň opravdu nevidím žádné porušení zásad ve vztazích mezi Českou republikou a Čínou,“ řekl Petr Pavel v rozhovoru pro [Financial Times](#) k odmítavé čínské reakci a možným dalším krokům ze strany Pekingů po svém telefonátu.

Lze tvrdit, že telefonát neznamenal odklon od principu politiky jedné Číny, ke kterému se slovně hlásí jak česká diplomacie, tak i Evropská unie. Praxe je ale poněkud složitější. Třeba Kuomintang na Taiwanu hovoří o jedné Číně; pravděpodobně si Říši středu představuje bez komunistů a s vlastní vládou v Pekingů. Jenže Kuomintang je – a to i za přispění USA – na Taiwanu zatlačován do pozadí. Však také Cchaj Jing-wen, prezidentka, se kterou si český prezident-čekatel telefonoval, nepatří ke Kuomintangu, ale k Demokratické pokrokové straně (DPS). A ta usiluje o odtržení Taiwanu od Číny. Je otázkou, co je horší – zda to, že čeští politici tlačící se v předpokoji paní Cchaj o orientaci DPS vědí, anebo že nevědí.

Litevský vzor

Česko má nakročeno následovat Litvu v boji proti čínskému drakovi. V Litvě totiž po parlamentních volbách v říjnu 2020 vládu sestavily strany, které sympatizují s Taiwanem (Strana svobody má dokonce v programu podporu nezávislosti Taiwanu). Rok poté parlament schválil legislativní úpravu,

kteřá umožnila otevřít litevské zastupitelské kanceláře na Taiwanu. V listopadu téhož roku Taiwan otevřel ve Vilniusu své zastoupení. To sice nemá diplomatický status, avšak oficiálně neuvádí, že jde o zastoupení Tchaj-pej, ale zastoupení Taiwanu. Pro srovnání: například ve [Světové obchodní organizaci](#) je Taiwan členem pod názvem *Separate Customs Territory of Taiwan, Penghu, Kinmen and Matsu (Chinese Taipei)*. Čína následně odvolala svého velvyslance z Vilniusu a snížila úroveň svého diplomatického zastoupení, což zrcadlově musela provést i Litva. Peking také omezil obchod s Litvou.

Hrozba, že Česko bude následovat Litvu, narůstá. Praha se hlásí do řad stavitelů zdi mezi paralelními světy. Ve veřejném prostoru se v této souvislosti ozývají hlasy některých politiků a komentátorů, že případná roztržka s Pekingem vlastně nic neznamená – vždyť investice pevninské Číny v Česku jsou menší než ty z povstaleckého ostrova. Je ovšem otázka, čím je to chyba. A zda je vhodné – s ohledem na rozdílný investiční potenciál zmíněných ekonomik – vydávat vlastní neschopnost za přednost.

V každém případě podle citovaného rozhovoru pro [Financial Times](#) se Petr Pavel domnívá, že ze spolupráce s Taiwanem, s jehož prezidentkou by se chtěl i osobně setkat, může Česko ekonomicky těžit více než ze vztahů s Čínou. A „nebudeme se chovat jako pštros, abychom tuto skutečnost zakryli“. Pokud jde o česko-čínský obchod, v časopise *Argument* minulý týden Josef Buřič v článku *Jak je to s Čínou a naší ekonomikou* upozornil, že je tomu trochu jinak. Podle [Českého statistického úřadu](#) byl loni český obrat zahraničního obchodu se zbožím s Čínou 16krát větší než obrat s Taiwanem. I meziroční růst obchodu z pevninskou Čínou byl větší než s Taiwanem. Zatím.

Velcí a malí

Pravda, Taiwan rozhodně není bezvýznamný ostrov. Se svými více než 23 miliony obyvateli má dvakrát víc obyvatel než Česko – a je téměř tak lidnatý jako Šanghaj. Mnohé o vztahu k Číně a Taiwanu by mohlo napovědět chování velkých evropských spojenců Česka. [Podle Evropské komise](#) byl v roce 2021 obrat obchodu Evropské unie s Čínou mnohokrát větší než obrat obchodu s Taiwanem. Je nutné dodat, že vykazovaný obchod s Hongkongem často představuje statisticky skrytý obchod s Čínou, protože tato zvláštní oblast je do značné míry bránou do Říše středu.

Zahraniční obchod EU, rok 2021
(v milionech euro)

	s Čínou	s Hongkongem	s Taiwanem	s USA
celkem	696 332	30 325	63 992	632 166
dovoz	472 762	6 855	35 582	232 549
vývoz	223 571	23 471	28 410	399 616
bilance	-249 191	16 616	-7 172	167 067

Zdroj: European Commission. Trade statistics by trading partner

Z této tabulky je zřejmé, že ochota podpořit Česko v případě, že se vydá litevskou cestou konfrontace s Čínou, nebude všeobecná. Brusel není jednotný. Zájmy eurobyrokracie nejsou totéž jako zájmy těch, kdo obchodují s Čínou. Snad jedinou jistotou jsou emoce v Europarlamentu, který jistě půjde věrně ve stopách mediálních kampaní. Uplynulé dvě dekády vztahů Západu s Ruskem pak ukazují, jak snadno lze povýšit geopolitické a ideologické předsudky nad vzájemně výhodný obchod. A bez ohledu na sociální důsledky.

Taiwan jako vzor

„Čína a její režim není v tuto chvíli přátelskou zemí, není kompatibilní se západními demokraciemi, pokud jde o jejich strategické cíle a principy“, řekl Petr Pavel v citovaném rozhovoru pro [Financial Times](#). Je-li tomu tak, jak má malý stát, kterým Česko je, posupovat? Možná by bylo možné poučit se, jak obchodovat s pevninskou Čínou, u Taiwanu, který se zdá pro dnešní Prahu plně kompatibilní.

Tabulka převzatá z databáze taiwanského statistického úřadu ukazuje, že loni byla z hlediska vnějšího obchodu pro Taiwan nejdůležitější „nekompatibilní“ Čína, a to i bez započítání Hongkongu. Spojené státy byly na druhém místě, Česko na 46 místě. Přepočteno jinak: pevninská Čína i bez Hongkongu tvořila 22,61 % obchodu Taiwanu, Česko 0,13 % a Slovensko 0,05 %. Jen na samý okraj: obchod s Litvou tvoří 0,02 % obchodu Taiwanu. Pro Tchaj-pej má Česko pouze mediální hodnotu – a jen exhibicionista se v takové pozici cítí šťastný.

Nejen ekonomika

Vnější obchod Taiwanu
(množství v milionech dolarů)

stát	obchod celkem		vývoz		dovoz	
	pořadí	množství	pořadí	množství	pořadí	množství
Čína	1	205 122,3	1	121 135,5	1	83 986,8
USA	2	120 515,3	2	75 056,8	3	45 458,4
Japonsko	3	88 217,4	4	33 618,1	2	54 599,3
Hongkong	4	66 277,0	3	64 780,2	32	1 496,8
Jižní Korea	5	56 421,5	6	22 182,0	4	34 239,5
Česko	46	1 147,7	38	683,1	48	464,6
Slovensko	62	471,2	61	164,8	54	306,4
Litva	85	164,9	69	122,7	91	42,2

Zdroj: Bureau of Foreign Trade, Ministry of Economic Affairs, Taipei, 100057, Taiwan

A třeba je to všechno jinak. Třeba není Česko malé, třeba není důležité hospodářství, ale vojenská síla. A tam se přece může Česko s Čínou rovnat. Tedy alespoň podle některých českých politiků. Petr Pavel v [rozhovoru pro Bloomberg TV](#) uvedl, že někteří členové NATO mají jaderný arzenál a ten by měl sloužit k odstrašení pro případné ruské úvahy o atomových zbraních. „I my máme jaderné schopnosti,“ uvedl. „Vůbec je nechceme použít, ale v případě nutnosti jsme připraveni,“ dodal odhodlaně prezident-čekatel.

Tak ještě jednou pro případ potřeby v diskusi na Mnichovské bezpečnostní konferenci: kdo je pro budoucího prezidenta České republiky MY? Podle dostupných informací Česko jaderné zbraně nemá. Samotný fakt, že v Bruselu probíhají štábní cvičení, při kterých se nad mapami probírá průběh možné nukleární války, neznamena, že Severoatlantická aliance nějaké jaderné zbraně má. Nemá. Ani jednu. Všechny nukleární zbraně, o kterých se v souvislosti s Aliancí hovoří, podléhají národním velením USA, případně Velké Británie či Francie – a ta o jejich případném použití rozhodnou výhradně podle svých představ o vlastních zájmech, ne o zájmech pražských elit. Nikdy o nich nerozhodoval ani Vojenský výbor NATO. Má-li Mnichovská bezpečnostní konference přispět

k realistickému poznání bodu zlomu v globálním vývoji, nesmí podléhat přeludům, které vytváří propaganda. Ta jen prohlubuje chaos. Česko by se pro své spojence nemělo stát nebezpečně naivním partnerem.

Ani v Česku není nic na věčné časy. V současné chvíli se zdá vše prosté: zvolený prezident se veze na vlně úspěchů pravice, která má na své straně veřejnoprávní média, vládu, obě komory parlamentu i Hrad. Jak dlouho ale budou jednotní? Vládu v nejbližších měsících čekají problémy, se kterými by si neporadil nikdo bez ztráty podpory části veřejnosti. Média se živí negativními zprávami, některá začnou útočit i na vládu. Pak by prezident měl – po překonání emocí vyvolaných závratí z úspěchu – zklidňovat situaci. Jestli zachová bezvýhradnou věrnost panujícímu mediálnímu primitivismu, čekají ovšem Česko krušné časy. Nejen kvůli taiwanské epidemii, která zachvátila české ústavní činitele.

Ilustrační foto: School of Media and Public Affairs at GWU, CC BY-SA 2.0, via Wikimedia Commons

AUTOR: Oskar Krejčí

[ZDROJ](#)